

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในกลุ่มนักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านวัตถุประสงค์ และประสบการณ์ในการใช้ ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ เนื้อหา และแหล่งที่ใช้ รวมทั้งปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

1. นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเพื่อการค้นคว้าวิจัย ส่วนของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้คือชีวประวัติของผู้ตาย และแหล่งที่ใช้คือห้องสมุดของสถาบันที่สังกัด
2. นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในด้านไม่ทราบแหล่งที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการในระดับมาก

สำหรับวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษากับนักวิชาการประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์และนักวิจัยสาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 14 แห่ง จำนวน 160 คน ผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

การส่งแบบสอบถามจำนวน 160 ฉบับ ไปยังกลุ่มประชากรซึ่งเป็น

นักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 14 แห่ง จำนวน 160 คน ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่มีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.75 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

เมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัยและสถานภาพการทำงาน พบว่า ในกลุ่มอาจารย์ จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 150 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.67 ในกลุ่มนักวิจัย จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 10 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 9 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 (ตารางที่ 2)

2. จำนวนผู้ใช้และผู้ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

จากการสอบถามเรื่องการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในรอบ 3 ปี (ปีการศึกษา 2538-ปีการศึกษา 2540) ของนักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 118 คน พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ที่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพมีจำนวน 93 คน (ร้อยละ 78.81) ส่วนนักวิชาการประวัติศาสตร์ที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพมีจำนวน 25 คน (ร้อยละ 21.19)

เมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 4 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพทุกคน (ร้อยละ 100.00) ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รองลงมาคือ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ร้อยละ 90.48) และนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยบูรพา (ร้อยละ 85.71) และนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพน้อยที่สุด (ร้อยละ 40.00) (ตารางที่ 3)

3. สาเหตุที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

จากการสอบถามนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวน 25 คน จากมหาวิทยาลัย 10 แห่ง พบว่า สาเหตุที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดคือ 17 คน (ร้อยละ 68.00) ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเพราะเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่ตรงกับความต้องการ รองลงมาคือไม่มีโอกาสได้รับหนังสือ

อนุสรณ์งานศพจำนวน 12 คน (ร้อยละ 48.00) และน้อยที่สุดคือ เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่แนวเรื่องเดียวกันจำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.00)

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจำแนกตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 5 แห่งและนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งซึ่งมีจำนวน 1 คนระบุสาเหตุที่ไม่ใช้คือ เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่ตรงกับความต้องการ นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ระบุว่าไม่มีโอกาสได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพ และนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ระบุสาเหตุที่ไม่ใช้หลายประการจำนวนเท่ากัน (ตารางที่ 4)

4. วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวน 93 คนผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพมีหลายประการ โดยนักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้และศึกษาชีวประวัติของผู้ตาย จำนวน 68 คน (ร้อยละ 73.12 เท่ากัน) รองลงมาคือ เพื่อการค้นคว้าวิจัย จำนวน 62 คน (ร้อยละ 66.67) และน้อยที่สุดคือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจจำนวน 28 คน (ร้อยละ 30.11)

ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ในส่วนที่ระบุว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเพื่อการค้นคว้าวิจัย และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ (2532: 229) ที่พบว่า ผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านหนังสืออนุสรณ์งานศพเพราะสนใจทราบชีวประวัติของผู้ตาย

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเพื่อหาความรู้มากที่สุดคือ 6 แห่ง (1 แห่งเฉพาะคำตอบนี้ อีก 5 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่วัตถุประสงค์อื่นด้วย) รองลงมาคือ เพื่อศึกษาชีวประวัติของผู้ตาย 5 แห่ง (3 แห่งเฉพาะคำตอบนี้ อีก 2 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่วัตถุประสงค์อื่นด้วย) และเพื่อการค้นคว้าวิจัย 4 แห่ง (2 แห่งเฉพาะคำตอบนี้ อีก 2 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่วัตถุประสงค์อื่นด้วย) (ตารางที่ 5)

5. วิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพ

วิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์ พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ 80 คน (ร้อยละ 86.02) ได้รับแจกในงานฌาปนกิจศพ รองลงมา จำนวน 66 คน (ร้อยละ 70.97) ได้รับจากบุคคลอื่น และจำนวนน้อยที่สุด 47 คน (ร้อยละ 50.54) ทำสำเนาเอกสารจากต้นฉบับ

วิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพโดยได้รับแจกในงานฌาปนกิจศพมากที่สุด 11 แห่ง (7 แห่ง เฉพาะคำตอบนี้ อีก 4 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่วิธีการอื่นด้วย) รองลงมาคือได้รับจากบุคคล 6 แห่ง (3 แห่ง ได้แก่ เฉพาะคำตอบนี้ อีก 3 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่วิธีการอื่นด้วย) (ตารางที่ 6)

6. จำนวนหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้

ในช่วงเวลา 3 ปีการศึกษา พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด 34 คน (ร้อยละ 36.56) ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวนไม่เกิน 5 เล่ม รองลงมาคือ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 34.41) ใช้มากกว่า 15 เล่มขึ้นไป จำนวน 23 คน (ร้อยละ 24.73) ใช้ 6-10 เล่ม และน้อยที่สุดคือ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 4.30) ใช้ 11-15 เล่ม

จากผลการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นจำนวนมาก เล่มคือ มากกว่า 15 เล่มขึ้นไปมี 32 คน (ร้อยละ 34.41) และจำนวนผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพเป็นจำนวนน้อยเล่มคือ ไม่เกิน 5 เล่มมี 34 คน (ร้อยละ 36.56) มีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักวิชาการประวัติศาสตร์มีลักษณะและวัตถุประสงค์แตกต่างกันในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ จึงมีผลถึงความมากน้อยในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์แต่ละคนด้วย

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพไม่เกิน 5 เล่ม มี 5 แห่ง (4

แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เฉพาะคำตอบนี้ อีก 1 แห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคำตอบสูงสุดอยู่ที่จำนวนอื่นด้วย) รองลงมาคือใช้มากกว่า 15 เล่มขึ้นไปมี 4 แห่ง (3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้เฉพาะคำตอบนี้ อีก 1 แห่งคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำตอบสูงสุดอยู่ที่จำนวนอื่นด้วย) และ 6-10 เล่ม มี 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ตารางที่ 7)

7. ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้

ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด 90 คน (ร้อยละ 96.77) ใช้คือเนื้อหา รองลงมา 68 คน (ร้อยละ 73.12) ใช้คือชีวประวัติของผู้ตาย สำหรับส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนน้อยจำนวน 29 คน (ร้อยละ 31.18) ใช้คือคำไว้อาลัย

ผลการวิจัยในประเด็นนี้พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ในส่วนที่ระบุว่า ส่วนของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้คือ ชีวประวัติของผู้ตาย แต่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้รองลงมาจากเนื้อหา ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ (2532: 225) ซึ่งพบว่า ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพส่วนใหญ่อ่านชีวประวัติของผู้ตาย และเนื้อหา การที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพส่วนที่เป็นเนื้อหาและชีวประวัติของผู้ตายอาจจะเป็นเพราะเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพให้ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการวิจัยและการทำงาน ฯลฯ ได้ นอกจากนี้ นักประวัติศาสตร์ยังถือว่า ชีวประวัติบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์บ้านเมือง (บทบรรณาธิการ, 2515 :ไม่ปรากฏเลขหน้า) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสืออนุสรณ์งานศพของบุคคลสำคัญ หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยึดของคนทั่วไป ประสบการณ์ชีวิตย่อมสะท้อนให้เห็นทั้งชีวิตและบรรยากาศของสังคมในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัยทั้ง 14 แห่งใช้ส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ (9 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เฉพาะคำตอบนี้ อีก 5 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คำตอบสูงสุดอยู่ที่ชีวประวัติของผู้ตายด้วย) (ตารางที่ 8)

8. การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาต่าง ๆ ของหนังสืออนุสรณ์งานศพในระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับปานกลางมี 1 หมวด คือ ประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ ($\bar{X} = 3.17$) ส่วนเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยมี 8 หมวด และเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยที่สุดมี 1 หมวด

การที่ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้ที่มีการใช้สูงสุดคือหมวดประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ อาจเนื่องจากเนื้อหาในหมวดนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งนักวิชาการประวัติศาสตร์สามารถใช้เนื้อหาในหมวดนี้เพื่อการค้นคว้าวิจัย หรือเพื่อการทำงานวิชาการอื่น ๆ ได้

เมื่อพิจารณาดามหาวิทยาลัยพบว่า มีการใช้ทั้งในระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด นักวิชาการประวัติศาสตร์ของสถาบันส่วนใหญ่มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ 9 หมวด ได้แก่ เบ็ดเตล็ดและความรู้ทั่วไป ปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปะ/นันทนาการ และวรรณคดี ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ยกเว้นมหาวิทยาลัย 4 แห่งที่มีการใช้เนื้อหาบางหมวดใน 9 หมวดนี้ในระดับปานกลาง สำหรับหมวดที่มีการใช้ในระดับมากมีเพียง 1 หมวดคือ หมวดประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.38$) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.56$ เท่ากัน) (ตารางที่ 9)

8.1 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดเบ็ดเตล็ด/ความรู้ทั่วไป

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดเบ็ดเตล็ด/ความรู้ทั่วไปทั้งในระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ ชุมนุมนิพนธ์/รวมบทความ ($\bar{X} = 3.45$) เรื่องที่มีการใช้ในระดับน้อยมี 4 เรื่อง และเรื่องที่มีการใช้ในระดับน้อยที่สุดมี 2 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า มีการใช้ทั้งในระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการใช้ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ แต่นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งมีการใช้เนื้อหาบางเรื่องในระดับมาก และระดับปานกลาง สำหรับเนื้อหาเรื่อง ชุมนุมนิพนธ์/รวมบทความ นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้ในระดับมาก และระดับปานกลางเกือบทุกสถาบัน โดยนักวิชาการประวัติศาสตร์ที่มีการใช้ในระดับมากมี 6 แห่งดังนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.21$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.57$) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.50$ เท่ากัน) ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่มีการใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องระเบียบวิธี/การวิจัย บรรณานุกรม สารานุกรม สมาคม/พิพิธภัณฑ์ทั่วไป และวารสารศาสตร์ (ตารางที่ 10)

8.2 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดปรัชญา

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดปรัชญาในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยมี 7 เรื่อง และเนื้อเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยที่สุดมี 2 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการใช้เนื้อหาส่วนใหญ่ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด และบางมหาวิทยาลัยมีการใช้เนื้อหาบางเรื่องในระดับมาก และระดับปานกลาง เรื่องที่มีการใช้ในระดับมากมี 1 เรื่อง คือ ปรัชญาทั่วไป ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

($\bar{X} = 3.50$) และเรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 4 เรื่อง ได้แก่ จริยศาสตร์) ปรัชญาตะวันออก ปรัชญาตะวันตก และปรัชญาสมัยปัจจุบัน (ตารางที่ 11)

8.3 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดศาสนา

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดศาสนาในระดับปานกลาง และระดับน้อย เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ พุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.20$) และระดับน้อยมี 2 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการใช้เนื้อหาส่วนใหญ่ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด และมีบางมหาวิทยาลัยใช้เนื้อหาบางเรื่องมีการใช้ในระดั้มาก และระดับปานกลาง เรื่องที่มีการใช้ในระดั้มากและปานกลางมี 1 เรื่อง คือ พุทธศาสนา นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่มีการใช้ในระดั้มากมี 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.00$) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 3.80$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.50$) และเรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลาง คือ ศาสนาธรรมชาติ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้ในระดั้มากมีเพียง 1 แห่ง (ตารางที่ 12)

8.4 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดสังคมศาสตร์

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดสังคมศาสตร์ในระดับมาก ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดั้มากมี 1 เรื่อง คือ ขนบธรรมเนียม ประเพณี/คติชนวิทยา ($\bar{X} = 3.81$) เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยมี 7 เรื่อง และระดับน้อยที่สุดมี 1 เรื่อง

การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดสังคมศาสตร์ของนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า มีการใช้ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการใช้บางเรื่องในระดับมากที่สุด ระดั้มาก และระดับปานกลาง เรื่องสถิติทั่วไป และการพาณิชย์ การสื่อสาร/การขนส่ง มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 14 แห่งใช้ในระดั้มาก และน้อยที่สุด รัฐศาสตร์ มีนักวิชาการ

ประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.50$) ใช้ในระดับมาก และ 5 แห่งใช้ในระดับปานกลาง เศรษฐศาสตร์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้ในระดับปานกลาง กฎหมาย มีการใช้ในระดับปานกลาง 5 แห่ง รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ มีการใช้ในระดับปานกลาง 2 แห่ง และขนบธรรมเนียม ประเพณี/คติชนวิทยา มีการใช้ในระดับมากที่สุด 1 แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.50$) อีก 12 แห่งมีการใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 3.89$) มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 3.80$) มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.75$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยบูรพา ($\bar{X} = 3.67$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.57$) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 3.50$) และในระดับปานกลางมีเพียง 1 แห่ง ($\bar{X} = 3.00$) (ตารางที่ 13)

8.5 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดภาษา

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดภาษาในระดับปานกลาง และระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับปานกลางมี 1 เรื่อง คือ สุภามิต คำพังเพย/คำคม ($\bar{X} = 2.55$) ระดับน้อยมี 4 เรื่อง และระดับน้อยที่สุด 1 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า มีการใช้ทั้งในระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด แต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุด โดยเรื่องภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 14 แห่งใช้ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ภาษาศาสตร์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ภาษาไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้ในระดับปานกลาง พจนานุกรม มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 4.33$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.50$) และ 1 แห่งใช้ในระดับปานกลาง และสุภามิต คำพังเพย/คำคม มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาสารคาม ($\bar{X} = 4.00$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 6 แห่งใช้ใน ระดับปานกลาง (ตารางที่ 14)

8.6 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดวิทยาศาสตร์ บริสุทธิ์

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ หมวดภาษาในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยมี 3 เรื่อง และระดับน้อยที่สุดมี 7 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า มีการใช้ในระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ เรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับโลก คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 2.50$) มานุษยวิทยา ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.25$) มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 2.60$) และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 2.50$) และพฤกษศาสตร์ คือ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 2.50$) (ตารางที่ 15)

8.7 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดวิทยาศาสตร์ ประยุกต์

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ใน ระดับน้อยมี 6 เรื่อง และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับน้อยที่สุดมี 4 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า มีการใช้ในระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ โดยเรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 3 เรื่อง ได้แก่ แพทยศาสตร์/เรื่องโรคต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ($\bar{X} = 2.71$) และ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 2.63$) เกษศาสตร์ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 2.63$) และคหกรรมศาสตร์และชีวิตครอบครัว ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 2.63$) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 2.50$) (ตารางที่ 16)

8.8 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดศิลปะ วิจารณ์ศิลป์/ มณฑลศิลป์

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ
หมวดศิลปะ วิจารณ์ศิลป์/มณฑลศิลป์ในระดับน้อยทุกเรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า มีการใช้ในระดับปานกลาง
ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องดนตรี และกีฬา มีการใช้ในระดับน้อย และน้อยที่สุด
ทุกมหาวิทยาลัย เรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 6 เรื่อง คือ ศิลปะทั่วไป มีมหาวิทยาลัย
7 แห่ง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยนเรศวร ($\bar{X} = 2.86$)
และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 2.79$) ภูมิสถาปัตย์ มีมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.00$ เท่ากัน)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 2.75$) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (\bar{X}
 $= 2.50$) สถาปัตยกรรม มีมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.00$ เท่ากัน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
($\bar{X} = 2.71$) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 2.60$) ประติมากรรม
มีมหาวิทยาลัย 5 แห่ง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 3.00$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ($\bar{X} = 2.71$
เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 2.75$) จิตรกรรม มีมหาวิทยาลัย
4 แห่ง โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
($\bar{X} = 3.00$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 2.75$) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ($\bar{X} = 2.67$) และศิลปะการแสดง มีมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ได้แก่
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 2.50$) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 2.50$)
(ตารางที่ 17)

8.9 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดวรรณคดี

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ
หมวดวรรณคดีในระดับปานกลาง และระดับน้อย เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับปานกลาง

มี 2 เรื่อง ได้แก่ วรรณคดีไทย ($\bar{X} = 2.68$) และพระบรมราชาบาท/สุนทรพจน์ ($\bar{X} = 2.67$) และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้สูงสุดในระดับน้อยมี 8 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า มีการใช้ในระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องวรรณคดีไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.50$) และอีก 7 แห่งใช้ในระดับปานกลาง พระบรมราชาบาท/สุนทรพจน์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมาก คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 4.00$) และอีก 8 แห่งใช้ในระดับปานกลาง วรรณคดีตะวันตก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับปานกลาง วรรณคดีตะวันออก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 5 แห่งใช้ในระดับปานกลาง วรรณคดีวิจารณ์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้ในระดับปานกลาง หลักการประพันธ์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับปานกลาง เรื่องสั้นพร้อมเรื่องสั้น มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับปานกลาง นวนิยายแปล มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับปานกลาง บทละคร และนวนิยาย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 14 แห่งใช้ในระดับน้อย และน้อยที่สุด (ตารางที่ 18)

8.10 การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดวิชาประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์

นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพหมวดประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ในระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ในระดับมากมี 5 เรื่อง ได้แก่ ชิวประวัติ ($\bar{X} = 4.12$) ประวัติตระกูลราชสกุล/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ($\bar{X} = 3.96$) ประวัติศาสตร์ไทย ($\bar{X} = 3.55$) สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ($\bar{X} = 3.54$) เรื่องที่มีการใช้ในระดับปานกลางมี 10 เรื่อง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ประวัติศาสตร์การเมือง/การปกครองของไทย ($\bar{X} = 3.43$) ประวัติศาสตร์สังคม/เศรษฐกิจของไทย ($\bar{X} = 3.33$) และอารยธรรมไทย ($\bar{X} = 3.31$) และระดับน้อยมี 1 เรื่อง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า การใช้เนื้อหาของหนังสือ

อนุสรณ์งานศพหมวดประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ของนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า มีการใช้ทั้งในระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด เรื่องที่มีการใช้ในระดับมากที่สุดมี 11 เรื่อง อารยธรรมไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) ใช้ในระดับมากที่สุด ส่วน 6 แห่งใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.75$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 5 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์โลก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 1 แห่งใช้ในระดับมาก คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$) และ 7 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์เอเชีย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 2 แห่งใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.50$) และ 8 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์ไทย นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 7 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.05$) มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.75$ เท่ากัน) และ 6 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์สังคม/เศรษฐกิจของไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 5 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.88$) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 3.79$) และ 7 แห่งมีการใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์การเมือง/การปกครองของไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 7 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 4.05$) มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 5 แห่งมีการใช้ในระดับปานกลาง ประวัติศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ

มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 6 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.88$) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 3.68$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 5 แห่งมีการใช้ในระดับปานกลาง สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 6 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.00$) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.75$) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 3.74$) และ 7 แห่งมีการใช้ในระดับปานกลาง โบราณคดี มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$) 6 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 3.60$ เท่ากัน) และ 7 แห่งมีการใช้ในระดับปานกลาง ประวัติตระกูล ราชสกุลวงศ์/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ใช้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 5.00$) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 4.50$) 11 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 4.33$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.29$) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.25$) และ 1 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ชิวประวัติ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.50$ เท่ากัน) 10 แห่งมีการใช้ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.43$) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 4.40$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.38$) และ 1 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวประเทศไทย มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ใช้ในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.00$) และ 5 แห่งใช้ในระดับปานกลาง ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวต่างประเทศ มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 4.00$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 2 แห่งใช้ในระดับปานกลาง อารยธรรมโลก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ใช้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และ 8 แห่งใช้ในระดับปานกลาง อารยธรรมตะวันตก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 6 แห่งใช้ในระดับปานกลาง และอารยธรรมตะวันออก มีนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งใช้ในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และ 8 แห่งใช้ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 19)

การที่ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้ในระดับมากมี 5 เรื่อง ได้แก่ ชิวประวัติ ($\bar{X} = 4.12$) ประวัติตระกูลราชสกุล/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ($\bar{X} = 3.96$) ประวัติศาสตร์ไทย ($\bar{X} = 3.55$) สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัยพบว่า เรื่องที่มีการใช้ในระดับมากที่สุดมี 11 เรื่อง ได้แก่ อารยธรรมไทย ประวัติศาสตร์โลก ประวัติศาสตร์เอเชีย ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์สังคม/เศรษฐกิจของไทย ประวัติศาสตร์การเมือง/การปกครองของไทย ประวัติศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประวัติตระกูล ราชสกุลวงศ์/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และชิวประวัติ ส่วนอีก 5 เรื่อง ได้แก่ ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวประเทศไทย ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวต่างประเทศ อารยธรรมโลก อารยธรรมตะวันตก และอารยธรรมตะวันออก มีการใช้ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักวิชาการประวัติศาสตร์

9. แหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้

แหล่งสารนิเทศที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งสารนิเทศภายในสถาบันที่นักวิชาการประวัติศาสตร์สังกัด แหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบัน และแหล่งสารนิเทศส่วนบุคคล พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่คือ จำนวน 89 คน (ร้อยละ 95.70) ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งส่วนบุคคล รองลงมาคือ จำนวน 69 คน (ร้อยละ 74.19) ใช้จากแหล่งสารนิเทศภายในสถาบันที่สังกัด และจำนวน 58 คน ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบัน

ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ในส่วนที่ระบุว่า แหล่งที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพคือ ห้องสมุดของสถาบันที่สังกัด ถึงแม้ว่านักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งส่วนบุคคลเป็นอันดับแรก แต่ห้องสมุดของสถาบันที่สังกัดก็เป็นแหล่งหนึ่งที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของนักวิชาการประวัติศาสตร์ที่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

การที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว อาจเป็นเพราะแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่งรวบรวมหนังสืออนุสรณ์งานศพที่แตกต่างกัน หรือแหล่งสารนิเทศแต่ละประเภทมีหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่ตรงกับความต้องการของนักวิชาการประวัติศาสตร์ทั้งหมด และการที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของตนเอง และในครอบครองของบุคคลอื่น มากกว่าแหล่งสารนิเทศภายในและภายนอกสถาบันที่สังกัด อาจเป็นเพราะมีความสะดวกในการใช้มากกว่า แหล่งสารนิเทศทั้งภายในและภายนอกสถาบันที่สังกัดซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการใช้ ปัญหาที่พบโดยทั่วไป ได้แก่ เวลาเปิดให้บริการน้อยเกินไป เช่น ห้องสมุดหนังสืออนุสรณ์งานศพวัดบวรนิเวศวิหารเปิดให้บริการเฉพาะวันอาทิตย์เวลา 13.00-17.00 น. กฎระเบียบของแหล่งสารนิเทศจำกัดขอบเขตผู้ใช้ เช่น ให้บริการยืมได้เฉพาะสมาชิกของห้องสมุดเท่านั้น หนังสืออนุสรณ์งานศพบางเล่มเป็นหนังสือหายาก หนังสืออ้างอิง หรือเป็นหนังสือที่ห้องสมุดจัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะพิเศษ ผู้ใช้ต้องอ่านภายในห้องสมุดเท่านั้น เป็นต้น ส่วนหนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศส่วนบุคคลมักมีเนื้อหาตรงกับความต้องการสามารถขอยืมกันอ่านได้ และไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และจากผลการวิจัยที่พบว่านักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบันน้อยกว่าแหล่งประเภทอื่น อาจเป็นเพราะนักวิชาการประวัติศาสตร์ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ ต้องเสียเวลาในการเดินทาง และไม่ทราบแหล่งสารนิเทศที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องที่ต้องการ

การที่ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดคือ 80 คน (ร้อยละ 86.02) ได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพในงานฌาปนกิจศพ ประกอบกับการพิจารณาดมมหาวิทยาลัยก็พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 14 แห่ง ได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพในงานฌาปนกิจศพ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านแหล่งสารนิเทศที่ใช้ ที่พบว่านักวิชาการประวัติศาสตร์ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นของตนเองมากที่สุด ย่อมน่าจะเป็นผลจากการที่ได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพในงานฌาปนกิจศพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงว่านักวิชาการประวัติศาสตร์ยังมีวิธีอื่น ๆ ในการที่จะมีหนังสืออนุสรณ์งานศพไว้ใช้เป็นส่วนตัว เช่น การซื้อจากร้านขายหนังสือ/แผงขายหนังสือเก่า และ การทำสำเนาเอกสารจากต้นฉบับ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎาภรณ์ จันทร์ประเสริฐ (2532: 227) ที่พบว่า ผู้ใช้จำนวนสูงสุดได้หนังสืออนุสรณ์งานศพมาอ่านจากการได้รับแจกในงานฌาปนกิจศพ

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัยทั้ง 14 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศส่วนบุคคล โดย 10 แห่งเฉพาะคำตอบนี้ และอีก 4 แห่งคำตอบสูงสุดอยู่ที่แหล่งประเภทอื่นด้วย (ตารางที่ 20)

9.1 แหล่งสารนิเทศภายในสถาบันที่ใช้

แหล่งสารนิเทศภายในสถาบันที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ 54 คน (ร้อยละ 78.26) ใช้คือ หอสมุดกลาง รองลงมาจำนวน 17 คน (ร้อยละ 24.64) ใช้คือ ห้องสมุดเฉพาะ และจำนวนน้อยที่สุด 14 คน (ร้อยละ 20.29) ใช้ห้องสมุดคณะ

การที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากหอสมุดกลาง อาจเนื่องจากหอสมุดกลางเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดในมหาวิทยาลัยรวบรวมสารนิเทศต่าง ๆ จำนวนมาก รวมทั้งหนังสืออนุสรณ์งานศพ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้ผู้ได้รับสารนิเทศที่ต้องการพร้อมกว่าแหล่งอื่น เช่น มีบริการการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 9 แห่ง และนักวิชาการประวัติศาสตร์ซึ่งมีจำนวน 1 คนของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากหอสมุดกลาง ส่วนนักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนสูงสุดของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้หนังสือจากห้องอ่านหนังสือของภาควิชา และ 1 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากห้องสมุดคณะ และห้องสมุดเฉพาะเท่ากัน (ตารางที่ 21)

9.2 แหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบันที่ใช้

แหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบันที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุด 27 คน (ร้อยละ 46.55) ใช้คือหอสมุดแห่งชาติ รองลงมาจำนวน 25 คน (ร้อยละ 43.10) ใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่น จำนวน 17 คน (ร้อยละ 29.31) ใช้ห้องสมุดเฉพาะ และจำนวนน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ 1.72) ใช้จากห้องสมุดโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า หอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งสารนิเทศภายนอกสถาบันที่นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดใช้ อาจเป็นเพราะหอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งที่รวบรวมหนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวนมาก และมีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นหนังสือหายาก ทั้งนี้เพราะตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ 2484 ระบุว่า ผู้พิมพ์สิ่งพิมพ์ในประเทศไทยต้องส่งสิ่งพิมพ์จำนวน 2 ฉบับให้หอสมุดแห่งชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนน้อยคือ 14 คน (ร้อยละ 24.14) ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากห้องสมุดหนังสืออนุสรณ์งานศพวัดบวรนิเวศวิหาร อาจเป็นเพราะ ห้องสมุดเปิดให้บริการเฉพาะวันอาทิตย์ เวลา 13.00-17.00 น. ซึ่งนักวิชาการประวัติศาสตร์อาจไม่สะดวกที่จะไปใช้ เนื่องจากเวลาที่ให้บริการมีจำกัดมาก และไม่มีบริการยืม-คืน

จากผลการวิจัยที่พบว่านักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนน้อยคือ 5 คน (ร้อยละ 8.62) ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากห้องสมุดประชาชน อาจเป็นเพราะ ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัตรรายการ ทำให้ผู้ใช้ไม่มีคู่มือช่วยค้นหนังสืออนุสรณ์งานศพ จึงทำให้ผู้ใช้ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องใดให้บริการบ้าง

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 7 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากหอสมุดแห่งชาติ โดย 6 แห่งใช้เฉพาะแหล่งนี้ และ 1 แห่งมีคำตอบอื่นด้วย นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่น (2 แห่งใช้แหล่งสารนิเทศ 2 แห่งเท่ากันแห่งละ 1 คน และ 1 แห่งใช้แหล่งเท่ากัน 3 แห่งแห่งละ 1 คน) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่มีผู้ระบุมากที่สุดได้แก่ ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (8 คน) รองลงมาคือ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (7 คน) ส่วนห้องสมุดเฉพาะที่มีผู้ระบุมากที่สุดคือ ห้องสมุดสยามสมาคม (4 คน) (ตารางที่ 22)

9.3 แหล่งสารนิเทศส่วนบุคคลที่ใช้

แหล่งสารนิเทศส่วนบุคคลที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้คือ หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของตนเอง จำนวน 77 คน (ร้อยละ 86.52) และ หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของบุคคลอื่น จำนวน 49 คน (ร้อยละ 55.06)

การที่ผลการวิจัยพบว่านักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นครอบครองของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านวิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพที่พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ได้รับแจกในงานฌาปนกิจศพ ซึ่งมีผลต่อการใช้แหล่งสารนิเทศส่วนบุคคลที่เป็นหนังสือในครอบครองของตนเอง ทั้งนี้เพราะมีความสะดวกในการใช้มากกว่า และไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการใช้

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 11 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของตนเอง (7 แห่งเฉพาะคำตอบนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร และอีก 4 แห่ง คำตอบสูงสุดอยู่ที่การใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของบุคคลอื่นด้วย) นักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีเพียงคำตอบเดียวคือใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของตนเอง และนักวิชาการประวัติศาสตร์จำนวนมากที่สุดของมหาวิทยาลัย 1 แห่งใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในครอบครองของบุคคลอื่น (ตารางที่ 23)

10. ปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์

นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน ปัญหาระดับมากมี 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.85$) และปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.84$) ปัญหาในระดับปานกลางมี 2 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.28$) และปัญหาด้านหนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 2.77$)

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากและระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบในระดับมากที่สุดตรงกันทุกมหาวิทยาลัยคือ ปัญหาด้านการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพ ส่วนอีก 3 ด้านประสบปัญหาในระดับแตกต่างกัน ได้แก่ ปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด 10 แห่ง ประสบปัญหาในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.40$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.38$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.19$) และ 2 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาด้านหนังสืออนุสรณ์งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.60$) และ 9 แห่งประสบปัญหาระดับปานกลาง และปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 8 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 4.23$) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ($\bar{X} = 3.90$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 5 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 24)

10.1 ปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ

ปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประการ คือ ปัญหานักวิชาการประวัติศาสตร์ไม่ทราบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องใดบ้าง ($\bar{X} = 4.02$) และปัญหาไม่ทราบแหล่งที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.67$)

การที่ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประการ คือ ปัญหาไม่ทราบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องใดบ้าง และปัญหาไม่ทราบแหล่งที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการ อาจเนื่องจากห้องสมุดบางแห่งไม่มีการทำคู่มือช่วยค้นหนังสืออนุสรณ์งานศพ เช่น บัตรรายการ บรรณานุกรม เป็นต้น และไม่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพ เช่น การจัดแสดงหนังสืออนุสรณ์

งานศพที่ห้องสมุดได้รับมาใหม่ หรือหนังสืออนุสรณ์งานศพของบุคคลสำคัญ เป็นต้น รวมทั้งห้องสมุดส่วนใหญ่จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพพร้อมกับหนังสือทั่วไป จึงทำให้นักวิชาการประวัติศาสตร์ไม่ทราบว่าห้องสมุดใดมีหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องใดบ้าง และไม่สามารถค้นหาหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการได้อย่างสะดวก

ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในด้านไม่ทราบแหล่งที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง ปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ พบว่า ปัญหาไม่ทราบว่าหนังสืออนุสรณ์งานศพเรื่องใดบ้าง นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.75$) มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.60$) มหาวิทยาลัยบูรพา ($\bar{X} = 4.50$) 8 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.25$) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 4.08$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และ 2 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง และปัญหาไม่ทราบแหล่งที่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด 7 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.20$) มหาวิทยาลัยบูรพา ($\bar{X} = 4.17$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.13$) และ 6 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 25)

10.2 ปัญหาด้านหนังสืออนุสรณ์งานศพ

ปัญหาที่เกิดจากหนังสืออนุสรณ์งานศพ พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลางมี 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ตรงกับความต้องการมีน้อย

($\bar{X} = 3.18$) ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่แนวเรื่องเดียวกัน ($\bar{X} = 3.03$) และปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่เรื่องซ้ำ ๆ กัน ($\bar{X} = 2.99$)

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎาภรณ์ จันทร์ประเสริฐ (2532: 207) ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประสบปัญหาในด้านเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ตรงกับความต้องการมีน้อย และเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่เรื่องซ้ำ ๆ กัน ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ (2513: 470-472) อรุณ สุภัทรากุล (2518: 525-527) ที่พบว่า เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีเนื้อหาทางด้าน ศาสนามากที่สุดด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ของเอกชนมีบริการจัดหาต้นฉบับหนังสือเพื่อจัดพิมพ์เป็นหนังสือที่ระลึก ลูกค้าส่วนใหญ่จะสั่งพิมพ์เพื่อแจกในงานฌาปนกิจศพมากกว่างานอื่น ๆ ซึ่งเนื้อหาของหนังสือส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระธรรม ประกอบกับความเชื่อที่ว่า การพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่ศาสนาเป็นการบำเพ็ญกรรมทานที่ได้กุศลแรง ดังนั้นจึง อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หนังสืออนุสรณ์งานศพมีเนื้อหาที่เป็นแนวเรื่องเดียวกัน และมีแต่เรื่องซ้ำ ๆ กัน

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ ประสบปัญหาในระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่เรื่องซ้ำ ๆ กัน นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\bar{X} = 3.67$) และมหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 3.60$) และ 8 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพมีแต่แนวเรื่องเดียวกัน นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 5 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 4.00$) มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 3.80$) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) และ 7 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพซ้ำสมัย นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.50$) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 3.50$) และ 6 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ตรงกับความต้องการมีน้อย นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 7 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\bar{X} = 4.33$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 3.80$) และ 6 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาเนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่ถูกต้อง นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งคือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ($\bar{X} = 3.50$) ประสบปัญหาในระดับมาก และ 4 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง นอกจากนี้นักวิชาการประวัติศาสตร์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ได้ระบุปัญหาเพิ่มเติมอีก 1 ประการในระดับน้อย คือ ปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่มีสารบัญ (ตารางที่ 26)

10.3 ปัญหาด้านการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพ

ปัญหาที่เกิดจากการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพ พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาในระดับมากที่สุด 2 ประการ โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยการใช้สูงสุดคือ ปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพเผยแพร่ในวงจำกัด ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพหาอ่านยาก ($\bar{X} = 3.74$)

การที่ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากที่สุดทั้งทางด้านปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพเผยแพร่ในวงจำกัด และปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพหาอ่านยาก อาจเนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้ได้แก่ หนังสืออนุสรณ์งานศพโดยทั่วไปแจกให้เฉพาะผู้ไปร่วมงานฌาปนกิจศพ ไม่มีจำหน่ายทั่วไปนอกจากร้านขายหนังสือเก่า เจ้าภาพพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพจำนวนน้อย และเจ้าภาพงานฌาปนกิจศพไม่ได้มอบหนังสืออนุสรณ์งานศพให้ห้องสมุด จึงทำให้หนังสืออนุสรณ์งานศพไม่เป็นที่แพร่หลายนัก อีกทั้งห้องสมุดบางแห่งจัดหนังสืออนุสรณ์งานศพบางเล่มเป็นหนังสือหายาก หรือจัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะพิเศษ และมีการจัดเก็บในระบบชั้นปิด จึงทำให้ผู้ใช้ไม่ค่อยสะดวกในการใช้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ (2532: 207) ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนสูงสุดประสบปัญหาในด้านมีหนังสืออนุสรณ์งานศพเผยแพร่ในวงจำกัด เช่น แจกให้เฉพาะผู้ไปร่วมงานศพ

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ โดยปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพหาอ่านยาก นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 4.50$) 12 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.25$)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.00$) และมหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 3.80$) และอีก 1 แห่ง
 ประสบปัญหาในระดับปานกลาง และปัญหาการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพอยู่ใน
 วงจำกัด นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด
 คือ มหาวิทยาลัยบูรพา ($\bar{X} = 4.83$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.50$ เท่ากัน) และอีก 11 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดย
 เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 4.33$)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 4.25$) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ($\bar{X} = 4.00$) นอกจากนี้ นักวิชาการประวัติศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ระบุปัญหาใน
 ระดับมากเพิ่มเติมอีก 1 ประเด็น คือ ปัญหาหนังสืออนุสรณ์งานศพมีจำหน่ายในราคาสูง
 (ตารางที่ 27)

10.4 ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพ

ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพ พบว่า
 นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาทั้ง 3 ประการในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาจาก
 การให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.37$) ปัญหาด้านการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์
 งานศพ ($\bar{X} = 3.23$) และปัญหาด้านการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 2.96$)

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์
 ประสบปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับ
 น้อยที่สุด แต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุสรณ์
 งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด
 คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.75$) 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.81$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ
 10 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาด้านการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพ
 นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตาม
 ลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.00$)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.86$) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.83$) และ 8
 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง และปัญหาด้านการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ

นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 7 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.19$) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.79$) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.78$) และ 7 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 28)

10.4.1 ด้านการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพ

นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาด้านการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพในระดับปานกลางทั้ง 2 ปัญหา ดังนี้ ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพแตกต่างจากหนังสือทั่วไป ทำให้สับสน ($\bar{X} = 3.11$) และปัญหาสัญลักษณ์ที่ใช้ในการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพเข้าใจยาก ($\bar{X} = 2.82$)

การที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาด้านการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพแตกต่างจากหนังสือทั่วไป และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพเข้าใจยาก อาจเป็นเพราะห้องสมุดบางแห่งมีการจัดหนังสืออนุรักษ์งานศพไว้เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทพิเศษซึ่งแยกไว้ต่างหาก เช่น หนังสือหายาก หนังสืออ้างอิง หนังสือสารรอง หรือหนังสือที่พิมพ์ในโอกาสพิเศษ และมีการจัดหมวดหมู่หนังสือโดยให้สัญลักษณ์แตกต่างจากหนังสือทั่วไป ประกอบกับไม่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการหนังสืออนุรักษ์งานศพ จึงอาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสนในการเข้าถึงหนังสืออนุรักษ์งานศพ อย่างไรก็ตามนักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในประเด็นดังกล่าวในระดับปานกลาง เพราะมีห้องสมุดน้อยแห่งที่ทำเช่นนี้

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงระดับน้อยที่สุด แต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาระบบการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพแตกต่างจากหนังสือทั่วไป ทำให้สับสน นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) 3 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.13$) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.57$) และ 9 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง และปัญหาสัญลักษณ์ที่ใช้ในการจัดหมวดหมู่หนังสืออนุรักษ์งานศพเข้าใจยาก นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุด คือ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.50$) 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.50$) และ 8 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 29)

10.4.2 ปัญหาด้านการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพ

นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาด้านการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพในระดับปานกลางทั้ง 3 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ปัญหาการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพที่เป็นหนังสือหายากในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้ ($\bar{X} = 3.43$) ปัญหาไม่มีแผนผังหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพ ($\bar{X} = 3.25$) และปัญหาสถานที่จัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพอยู่ในที่เข้าถึงยาก ($\bar{X} = 3.01$)

การที่ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาด้านการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพในระดับปานกลางทั้ง 3 ประการ ได้แก่ การจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพที่เป็นหนังสือหายากในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้ อาจเนื่องจาก ห้องสมุดบางแห่งมีการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพส่วนหนึ่งร่วมกับหนังสือหายากให้บริการในระบบชั้นปิด มีเจ้าหน้าที่บริการหยิบหนังสือให้ถ้าผู้ใช้ต้องการ ให้บริการอ่านได้เฉพาะภายในห้องสมุดเท่านั้น ประกอบกับมีการจำกัดเรื่องเวลาให้บริการ ทำให้ผู้ใช้ไม่สะดวกต่อการใช้เท่ากับการยืมกลับไปอ่านที่บ้าน และจากการที่ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในเรื่องไม่มีแผนผังหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพ และสถานที่จัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพอยู่ในที่เข้าถึงยาก อาจเป็นเพราะห้องสมุดบางแห่งมีการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพร่วมกับสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น หนังสือหายาก หนังสืออ้างอิง หนังสือสารrong รวมทั้งจัดเก็บในห้องที่บริการสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ นอกเหนือจากหนังสือทั่วไป ประกอบกับขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการหนังสืออนุรักษ์งานศพ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาดังกล่าว

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงระดับน้อยที่สุด ปัญหาการจัดเก็บหนังสืออนุรักษ์งานศพที่เป็นหนังสือหายากในระบบชั้นปิด ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้ โดยนักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.50$) 7 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.25$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) และ 5 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาไม่มีแผนผังหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ($\bar{X} = 4.50$) 4 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.00$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.86$) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 3.67$) และ 8 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง และปัญหาสถานที่จัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพอยู่ในที่เข้าถึงยาก นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.71$) และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\bar{X} = 3.67$) และ 7 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 29)

10.4.3 ปัญหาด้านการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ

นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาด้านการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพในระดับมากและระดับปานกลางระดับละ 4 ปัญหาเท่ากัน ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาไม่มีบรรณานุกรมหนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.81$) ปัญหาห้องสมุดในสถาบันที่ปฏิบัติงานไม่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพเล่มที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.78$) ปัญหาบัตรรายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ไม่มีรายการชื่อเรื่องย่อยที่มีอยู่ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ ($\bar{X} = 3.59$) และปัญหาหัวเรื่องในคู่มือช่วยค้นกว้างเกินไป ครอบคลุมเนื้อหาไม่ครบถ้วน ($\bar{X} = 3.53$) ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาบัตรรายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีข้อมูลของหนังสือไม่ครบถ้วน ($\bar{X} = 3.42$) ปัญหาคู่มือช่วยค้นมีน้อยประเภท ($X = 3.23$) ปัญหาห้องสมุดห้ามยืมหนังสืออนุสรณ์งานศพออกไปภายนอก ทำให้ใช้ไม่สะดวก ($X = 2.92$) และปัญหาวิธีการเข้าใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพยุ่งยาก ($\bar{X} = 2.69$)

จากผลการวิจัยข้างต้นซึ่งพบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับมากใน 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาไม่มีบรรณานุกรมหนังสืออนุสรณ์งานศพ ปัญหาห้องสมุดในสถาบันที่ปฏิบัติงานไม่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพเล่มที่ต้องการ ปัญหาบัตร

รายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ไม่มีรายการชื่อเรื่องย่อที่มีอยู่ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ ปัญหาหัวเรื่องในคู่มือช่วยค้นกว้างเกินไป ครอบคลุมเนื้อหาไม่ครบถ้วน น่าจะเป็นเพราะบรรณารักษ์หรือห้องสมุดไม่มีนโยบายส่งเสริมการบริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ จมจลกรที่ผู้วิจัยสำรวจห้องสมุดพบว่า โดยทั่วไปห้องสมุดหลายแห่งไม่มีการทำคู่มือช่วยค้นหนังสืออนุสรณ์งานศพ เช่น บรรณานุกรม บัตรรายการ เป็นต้น หนังสืออนุสรณ์งานศพเล่มที่เป็นหนังสือรวมเรื่องไม่มีการทำรายการจำแนกชื่อเรื่องย่อ ให้หัวเรื่องอย่างกว้าง ๆ นอกจากนี้ยังไม่มีการทำรายการหมายเหตุหรือหัวเรื่องที่บอกให้ทราบว่าเป็นหนังสืออนุสรณ์งานศพ ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถค้นหาหนังสืออนุสรณ์งานศพได้ตรงกับความต้องการ

เมื่อพิจารณาตามมหาวิทยาลัย พบว่า นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบปัญหาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงระดับน้อยที่สุด แต่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาห้องสมุดในสถาบันที่ปฏิบัติงานไม่มีหนังสืออนุสรณ์งานศพเล่มที่ต้องการ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$ เท่ากัน) 9 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\bar{X} = 4.33$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยบูรพา ($\bar{X} = 4.17$) มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($X = 4.00$ เท่ากัน) และ 3 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาห้องสมุดห้ามยืมหนังสืออนุสรณ์งานศพออกไปภายนอก นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ($\bar{X} = 3.67$ เท่ากัน) และ 10 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาวิธีการเข้าใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพยุ่งยาก นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 3.75$) และ 8 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาคู่มือช่วยค้นมีน้อยประเภท นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) 2 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ($\bar{X} = 4.33$) และมหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 3.60$) และ 10 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาไม่มีบรรณานุกรมหนังสืออนุสรณ์งานศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) 10 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 4.20$) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) และมหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ ($\bar{X} = 3.95$) และ 3 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง
 ปัญหาบัตรรายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีข้อมูลของหนังสืออนุสรณ์งานศพไม่ครบถ้วน นัก
 วิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) 6 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดย
 เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 4.00$ เท่ากัน) มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 3.80$)
 และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 3.63$) และ 6 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง
 ปัญหาบัตรรายการ/ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ไม่มีรายการชื่อเรื่องย่อที่มีอยู่ในหนังสืออนุสรณ์งาน
 ศพ นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 8 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ
 ค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($\bar{X} = 4.25$) มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร ($\bar{X} = 4.20$) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ($\bar{X} = 4.13$) และ 5 แห่งประสบปัญหา
 ในระดับปานกลาง และปัญหาหัวเรื่องในคู่มือช่วยค้นกว้างเกินไป นักวิชาการ
 ประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 1 แห่งประสบปัญหาในระดับมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช ($\bar{X} = 5.00$) 7 แห่งประสบปัญหาในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่า
 เฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ($\bar{X} = 4.40$) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ($\bar{X} = 4.33$) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ($\bar{X} = 4.25$ เท่ากัน) และ 6 แห่งประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ตารางที่ 29)

การทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐาน 2 ข้อที่ได้ทดสอบไปดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าเป็นไป
 ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ทั้ง 2 ข้อ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเป็นแนวทางสำหรับแหล่งสารสนเทศที่
 ให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ และด้านการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพดังนี้

ด้านแหล่งสารสนเทศที่ให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดและบรรณารักษ์ในการจัดหา การจัดเก็บ และการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ ดังนี้

1. ด้านการจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพ

1.1 ห้องสมุดที่ให้บริการนักวิชาการประวัติศาสตร์ควรจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีเนื้อหาในเรื่องที่นักวิชาการประวัติศาสตร์มีการใช้ในระดั้มาก ซึ่งได้แก่ ชีวประวัติ ประวัตติตระกูล ราชสกุล/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประวัติศาสตร์ไทย สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และขนบธรรมเนียมประเพณี/คติชนวิทยา ไว้บริการเพิ่มขึ้น และจัดทำสำเนาเอกสารจากต้นฉบับหนังสืออนุสรณ์งานศพที่เป็นหนังสือหายากหรือเรื่องที่มีผู้ต้องการใช้มากมาไว้บริการ โดยเฉพาะห้องสมุดของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควรจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีเนื้อหาที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ในสังกัดมีการใช้ในระดั้มากที่สุด หรือระดั้มาก เรื่องที่มีการใช้ในระดั้มากที่สุดมี 11 เรื่อง ได้แก่ อารยธรรมไทย ประวัติศาสตร์โลก ประวัติศาสตร์เอเชีย ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์สังคม/เศรษฐกิจของไทย ประวัติศาสตร์การเมือง/การปกครองของไทย ประวัติศาสตร์/ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประวัตติตระกูล ราชสกุลวงศ์/เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และชีวประวัติ ส่วนอีก 5 เรื่อง ได้แก่ ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวประเทศไทย ภูมิศาสตร์/การท่องเที่ยวต่างประเทศ อารยธรรมโลก อารยธรรมตะวันตก และอารยธรรมตะวันออก

1.2 ห้องสมุดควรจะต้องขอรับบริจาคหนังสืออนุสรณ์งานศพจากเจ้าภาพที่มีการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสืออนุสรณ์งานศพของบุคคลสำคัญ หรือหนังสืออนุสรณ์งานศพที่มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด และประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เจ้าภาพหรือผู้ใช้บริจาคหนังสืออนุสรณ์งานศพให้ห้องสมุด

1.3 ห้องสมุดควรจัดทำบรรณานุกรมหนังสืออนุสรณ์งานศพ เพื่อเป็นคู่มือในการร่วมมือกันจัดหาหนังสืออนุสรณ์งานศพ

2. ด้านการจัดเก็บ ห้องสมุดควรจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้

3. ด้านการบริการ

3.1 บรรณารักษ์ควรจัดทำคู่มือช่วยค้นหนังสืออนุสรณ์งานศพในรูปแบบต่าง ๆ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น บรรณานุกรม บัตรรายการ และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.2 ห้องสมุดควรร่วมมือกันในการจัดทำบรรณานุกรมหนังสืออนุสรณ์งานศพ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ใช้เป็นคู่มือในการเข้าถึงหนังสืออนุสรณ์งานศพ และทราบแหล่งของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ต้องการ

3.3 บรรณารักษ์ควรจัดทำคู่มือช่วยค้นโดยมีรายการชื่อเรื่องย่อในหนังสืออนุสรณ์งานศพ มีหมายเหตุบอกให้รู้ว่าเป็นหนังสืออนุสรณ์งานศพ และกำหนดหัวข้อเรื่องตามเนื้อหาสำคัญ ๆ ของหนังสืออนุสรณ์งานศพอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหาหนังสืออนุสรณ์งานศพ โดยเฉพาะการค้นบทความ หรือเรื่องในหนังสืออนุสรณ์งานศพ

3.4 ห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหนังสืออนุสรณ์งานศพ เช่น จัดแสดงหนังสืออนุสรณ์งานศพของบุคคลสำคัญ หรือหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ได้รับมาใหม่ และจัดทำแผนผังหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการจัดเก็บหนังสืออนุสรณ์งานศพของห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการใช้และดึงดูดความสนใจของผู้ใช้

3.5 บรรณารักษ์ควรรวบรวมรายชื่อแหล่งสารสนเทศที่มีการให้บริการหนังสืออนุสรณ์งานศพ

ด้านการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพ ผู้จัดพิมพ์ควรจัดหาเรื่องที่มีคุณค่าไว้เป็นต้นฉบับในการจัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์งานศพ และเจ้าภาพควรเลือกเรื่องที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มาจัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพ

แนวทางการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการสาขาอื่น ๆ เช่น ไทยศึกษา ปรัชญา วรรณคดี เป็นต้น

2. ศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เช่น อาจารย์ นิสิตระดับคุณวุฒิปบัณฑิต และระดับมหาบัณฑิต เป็นต้น